

železo po nizki ceni, če pa si ga kupiti ne zamoremo sedaj še menje, kakor poprej? Nekdaj bilo je drugače in tukaj gotovo bolje. Železo smo res dražje plačevali. Ali dokler so rudarji na Štajerskem in Koroškem veselo rade kopali, plavži, fužine in fabrike marljivo delale, smo tudi svoje zrnje, svoje vino in klavno živino lahko v denar spravljali in dražje prodavali. Zlasti je naše vino večjidel šlo v Gornji Štajer in na Koroško, sedaj pa ga lahko sami pijemo, ker kupcev ni, ker se preveč francoskega in nemškega, zmes le ponarejenega vina vvaža. Poprej so delavci mnogo zaslužili, sedaj kot berači po mestih in po deželi ljudi nadlegujejo, beračijo in kradejo. Poprej je denar v deželi ostajal in državo bogatil, sedaj pa na tuje gre in tuje bogati. To nezdgo priznavajo že tudi naši sedanji ministri. Kajti na pritiskanje in prošnje mnogih kupčijskih in obrtnijskih zbornic, zlasti one v Reichenbergu na Českem, je minister Chlumecky v državnem zboru naznanil, da se bo obrtniji in trgovini pomagalo, in nesrečna pogodba z Angleško in s Francosko preklicala, s prusko Nemčijo pa iz nova pregledala. No, to sicer ni vse, kar so federalistični poslanci iz vlade poizvedeti želeli — a vendar je enkrat nekaj! Začetek na bolje je storjen! Naj bi se še pogledalo tudi na male obrtnike in kmete. Ali ti še nimajo svojih kmetijskih zbornic, da bi zamogli svoj glas tudi tako močno povzdignoti, kakor veliki obrtniki!

† Kardinal Rauscher.

Kardinal Rauscher je umrl v sredo 24. nov. Rodil se je na Dunaju l. 1797. Oče, c. k. svetovalec, Franc vitez Rauscher je mladega Otmarja namenil uradniškemu stanu. Toda mladenič se je po dokončanih filozofskih in juridičnih vedah priprijel bogoslovju. Leta 1823. bil je v mešnika posvečen in je 2 leti v Hütteldorfu pri Dunaju za kaplana služil. Potem je postal profesor cerkvenega prava in zgodovine v Salcburgu. Leta 1832 bil je postavljen za ravnatelja orijentalne akademije na Dunaju, za učitelja sedanjemu cesarju Francu Jožefu, l. 1849 za sekovskega škofa, l. 1853 za nadškofa dunajskega in leta 1855 za kardinala rimske cerkve; to pa za zasluge, katere si je pridobil pri sklepanju konkordata ali pogodbe med papežem in cesarjem, vsled katere bi imela sv. Cerkva nekoliko oproščena biti večnih birokratičnih klešč. Delavnost ranjkega kardinala bila je ogromna, zgovornost duhovita, upljiv mogočen, tudi v političnih zadevah. Temu primeroma bil je tudi pogreb sijajn. Sami svitli cesar so svojega učitelja spremili do groba. Truplo počiva v stranski kapeli stolne cerkve sv. Štefana. Nam Slavjanom ranjki ni bil prijazen. Nemški ustavaki zgubijo mogočno zaslombo. Naj počiva v miru!

Gospodarske stvari.

M. Zakaj so naša sadunosna drevesa tolikokrat nerodovitna in kako pomagati?

II.

Ako je treba stare drevesne nasade z novimi obnoviti in če se ti nasadi zaradi krajnih razmer hočejo na ravno tistem prostoru, na katerem so prejšnji nasadi stali, posaditi, se mora zemlja prej globoko na 2—3 čevlje prekopati, rigolati in dobro pognojiti. Najmanj 2 leti poprej se morajo na takem prostoru pred nasadom osipavine: krompir, repa, turšica saditi, da se tako zemljišče zopet za drevje pripravno naredi.

Ako se pa le posamezna posušena drevesa z mladimi nadomestiti imajo, treba je sadno pleme menjati. Posaditi se mora tam, kjer je stalo prej peščeno sadje, koščičasto. Izkopati se morajo široke in globoke jame za drevesa. Izkopana prst se odvozi in jama pri sajenju z novo, dobro, črsto, če mogoče z drnom, nasuje. Po tem se, kolikor se da, zemlja ponovi.

Kakor je opešanje spodnjih plasti zemlje uzrok nerodovitnosti in posušenju sadunosnih dreves, ravno tako mora tudi pomanjkanje vlage v zemlji iste posledice imeti, zlasti ob suhem vremenu. To je tudi poglaviti vzrok, da nezrelo sadje tako pogosto pred časom odkaplja. Tu more le prav obilno zamakanje pomagati, posebno ob vročem poletnem času od junija do avgusta. Voda se mora drevesu kakor tekoči gnoj po narejenih luknjah dajati; če pa je vode dosti in lega primerna, po popolnem zaplavljenju.

Pa ravno tako, kakor presuha zemlja, more tudi nasprotno premokrotna in pregloboka lega vrta zlasti če spodnje plasti moče ne prepuščajo in se toraj v njih mokrota nabira, veselej rasti dreves škodovati.

V takih primerlejih more le drenaža popolnoma pomagati.

Pri novih nasadih, posebno na nizko ležečih travnikih se priporoča nasajanje dreves v griče.

Na dalje se morajo sadna drevesa tako izbrati, da so podnebnim in zemljišnim razmeram prirežna.

Tako se vrta vetrovom izpostavljeni ne smejo z zlahtnim, nježnim sadjem zasajati ali s takim, ki ima dolge peclje. Nevihite sicer sadje na tla pomečejo. Če je potreba, se morajo v takih primerlejih drevesa precepiti s sortami, ktere so se v tistem kraju že dobro obnesle.

Kakor napačno izbrana sorta, ravno tako more tudi napačno in krivo sajenje dreves veselo rast zavirati ali pa popolnem zatreti.

Zdaj ko smo uzroke nerodovitnosti dreves spoznali in tudi se s pomočki zopet njo seznanili, hočemo še nekoliko besed spregovoriti o strežbi, ktera drevesom gre in ki je gotovo sredstvo vsakoletnih obilnih obrodov in zdravja dreves. K

strežbi pa spada pravo obrezovanje in snaženje drevesnega vejevja in debla. Vse veje, katere križema ali navznoter rastejo in vse vodeničje se mora skrbno potrebiti. Krona ali vence, zlasti pri starejših nasadih, ki že v obrodku popuščajo, se mora pomlajiti. Skorjo po deblu in po vejah gre snažiti maha. Pri tem se neizrečeno veliko vsake vrste mrčesja in jegove zalege, bub, itd. pokonča.

Za tako snaženje dreves je najprimernejši čas jesen. Ostržena skorja po deblu in debelejših vejah se z apnenim mlekom ali vodo apnenico prek in prek dobro pomaže. Tudi kravjek v ilovnosti vodi raztopljen je dober. To delo se najročneje z zidarskim šopkom opravi, ki se za višje veje na primerno dolgo rajco natakne.

Vsaj vsako četrto leto bi se moralo drevje tako osnažiti in pomazati.

Ako se drevesa tako postržena in gnojena po nekih letih primerijo drevesom, kakoršna so bila pred snaženjem, tedaj se vidi, kako krepko zdaj rastejo in živo in veselo ženejo. Lahko se po vsej pravici reče, da so drevesa vsa prerोजना in pomlajena.

Gospodarska opravila meseca decembra.

V hiši in dvoru. Naročiti se mora „Slovenski Gospodar“ za leto 1876, ki prinaša prav važne in podučljive stvari za gospodarje in ki velja s poštnino vred samo 3 gold. celo leto. Vsak dober gospodar mora ta prekrišen list svojim znancem in prijateljem živo priporočati. Podstrežje in kleti se morajo dobro zadeliti, da ne more sneg noter naletavati. Žita se morajo premetati in žitnica večkrat dobro prevetriti in sicer pri mirnem in suhem vremenu. Klet, v kateri se hranuje krompir, repa itd., se mora tudi prevetriti, gnjila zelenjava odbrati in odpraviti. Treba je mlaiti, navešen tobak pobrati, konoplje tretji, olje delati.

V kleti. Letošnje vino se prvokrat pretaka. Naslanino ali sladko vino se dela.

V hlevu. Skrbeti se mora za snago in zdravo klajo. Če je vreme prav suho, se ovce smejo na prav goste setve goniti na pašo. Vendar se jim mora prej suha klaja položiti.

Na vrtu za zelenjavo. Semena raznih rastlin se morajo izlušiti in očistiti. Če je vreme ugodno, se lahko delajo nove gnojne grede. Celi vrt se naj pogojno in mešana zemlja premeče, pozna salata, redkva in petersilj se seje v gnojne grede.

V sadovnjaku. Sadovna drevesa se snažijo in pri ugodnem vremenu goseničje zalege trebijo. Drevesom, ki nočejo roditi, se poseka nekoliko postranskega korenčja. Okoli dreves se skopljajo jame in gnoj v nje navozi.

V vinogradu. V vinograde se nosi in vozi gnoj, grabe se trebijo, prst se spravlja v nje. Novi vinogradi se narejajo. Brajde, trte se polože na zemljo, in z slamo ali gnojem pokrijejo.

V hmeljniku. Nakupičen hmelj se mora večkrat pregledati.

Na polju in senokošah. Če vreme dopušča, se lahko orje, gnoj in gnojnica na njive in senokoše navaža. Po senokošah se narejajo struge, da se more po njih vode na nje spuščati, vendar se o tem času voda ne sme več na senokoše napuščati. Če ni zmrznjeno, se delajo lahko nove senokoše. Na tisto senokoše, ki imajo težko ilovnato zemljo se navaža pesek, na peščene senokoše pa ilovica. Na senokoše s kislim senom se navaža žgano apno.

V ulnjaku. Slabi panji se morajo krmiti, panji splohi večkrat odpreti in pregledati.

Pri ribniku. Trstikovje se mora požeti in v led večkrat luknje narediti.

V logu. Potrebna drevesa se naj posekajo in nasekana drva po snežni tiri, ko najhitreje iz leasa spraviti.

Lov. Jeleni, divje koze, srne itd. se ne smejo več streljati. Streljajo se še lesice, zajci, jerebice itd.

Lepe kunce, to je pitovne zajce, velikega francoskega plemena ima na prodaj g. Leopold Preseli v Mitterdorfu na Gorn. Štajerskem (Mitterdorf an der Südbahn. Steiermark) in sicer par mesečnih kuncev po 1 fl. 50 kr. Prodajalec je porok, da naročeni kunci živi in zdravi dojdejo kupcu v roke.

Na vinorejski šoli pri Mariboru se 13. dec. začne poduk v kletarstvu za goste. G. Kalmann je 30. novembra v Lipnici kot potni učitelj prvokrat razlagal kletarstvo, povabljen od tamošnje podružnice štajerske kmetijske družbe.

Sejmovi na Koroškem. 6. dec. v Velikovcu in v Strassburgu. 7. dec. v Labodu. 15. dec. v Milštatu. 27. dec. v Eberštajnu.

Sejmovi na Štajerskem. 11. dec. pri sv. Lovrencu na Prošinu. 13. dec. v Študenicah, v Žavcu, Jurkloštru, pri sv. Duhu na Šavnici, pri sv. Petru pod Sv. gorami.

Dopisi.

Iz Pohorja. (Zahvalnica. — Okrajni zastop. — Letina). Pri nas v Tinju je bila ta teden zahvalnica, to je: peta sv. meša z blagoslovom za vse mnoge, visoke in nizke dobrotnike, znane in neznane, bližnje in daljne, ki so letos nam po toči zelo zadetim, z veliko ljubeznijo in radodarnostjo na pomoč prihiteli. Ljudstvo je prav hvaležno in je bilo do solz ganjeno, ko je dobilo obilno podpore v denarjih in v zrnju. Gospod Bog naj vsem dobrotnikom stoterno povrne.

Tudi davkarija nam je precej davka odpisala; le to nas boli, da moramo plačevati velike doklade za okrajni zastop, a hasna nobene nimamo. Okrajni zastop je pravi očim za nas Pohorce in mi jegovi zapuščeni pastriki, on je pravi nebodigatreba. Za svoje v mestu in v dolini naš zastop že kaj stori, postavim: nove ceste dela, stare popravlja, učitelje plačuje, kar je vse lepo, a naj za nas Pohorce tudi kaj stori. Kar okrajni zastop obstoji, in to je že nekaj časa, in mi Planinci smo že lep denar vložili, ni za nas še ničesar storil. Mi nimamo redne šole, ne skušenega učitelja, ne kaj vrednih, popravljenih potov — posla dosti za okrajni zastop, — ali on nima srca za nas. Mi Pohorci terjamo enake pravice, ker nosimo enaka bremena in terjamo, da se za naš krvavo zasluženi denar, ki ga plačujemo v blagajnico okrajnega zastopa, postavijo redni učitelji, popravljajo naše zanemarjene steze itd. Nam se